



SEBŐK LÁSZLÓ (1951) Budapest

## SEBŐK LÁSZLÓ

### Római lap – A kapuőr

(részlet)

Hörögve vette a levegőt. Testét lepedő takarta. Az ágya alá tett zacskóba gyúlt a vizelete, a mellkasából szívócsövön keresztül folyt le a vérsavó. Két napig zihált, hörgött, összevissza vert a szíve. Úgy mondják, megváltás volt számára a halál. Az egyik tiszta pillanatában hideg verítékben úszva azt kérdezte: Még élek?

A halott ember hat évvel a háború után született, pontosan öt évvel azelőtt, hogy kitört a forradalom. Hat évvel a születése előtt halt meg a nagybátyja, gyomorlövést kapott Bécs alatt. A mariazei kórházba vitték, ahol karmelita nővérek ápták a sebesült katonákat. Az egyik nővér írta meg később a halott ember nagyszüleinek, hogy meghalt a fiuk. Sokat sírt, hogy még csak tizenhat éves. Azt kérdezte: Ugye, nem halok meg, ugye, még élek?

A halott embernek volt két nagynénje is, akik még a halott ember nagybátyjának születése előtt meghaltak. Irén kedden, Margit szerdán. Őket a spanyolnátha vitte el, miközben az apjuk egy szibériai hadifogolytáborban éppen flekktífusszal haldoklott, de ő csodával határos módon megmaradt. Pedig már felrakták a hullaszállító kordéra a mocskos, csupa szar, genny, vér és okádék holttestek közé. Földobták, mint egy darab fát, de amikor nyekkenve megérkezett a hullahalom tetejére, megszólalt: Még élek.

Ezt a történetet sokszor mesélte a halott ember nagyapja, s volt abban valami sorsszerű, hogy a halott ember is azt kérdezte, mielőtt meghalt volna: Még élek?

Még él.

Tudja, már azt hittem, hogy odaát vagyok. Ettől kicsit megijedtem.

Még ideát van, egyelőre. De fogy az ideje, ezért kezdje el.

Hol kezdjem? Csak azért kérdezem, mert nem tudható, hogy ez a történet mikor kezdődött. Persze valamikor elkezdődött, de hogy mikor és hogyan, arra nem emlékszem.

Mi az, amire emlékszik?

Az első internetes üzenetre, amit tőle kaptam.

Kitől?

Erről beszélek, erre vagyok kíváncsi én is, hogy ki küldte. Szombaton, szombat este érkezett az üzenetet.

Van jelentősége a szombatnak?

Persze hogy van, ha nincs szombat, nincs üzenet sem, amit csakis szombaton este kaphattam meg. Ugyanis minden vasárnap elutaztam ebből a városból egy másikba, ahol rendszeres elfoglaltságom volt hét közben: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. De minden szombat hajnalban visszatértem ebbe a városba, hogy elvégezzem a ház körüli teendőket, gondozzam a kertet, kiszellőztessék a lakást, hogy ne dohosodjon be az ágyneemű. No és abban a másik városban nem használtam számítógépet, se mobiltelefont. Ennek persze nem lett volna akadálya, de így szabadabbnak éreztem magamat. Már amennyire az ember szabad lehet egy ipari telephely éjszakai portáján. Itt, ebben a városban is csak esténként, pontosabban szombat este mentem fel a netre, akkor néztem meg az üzeneteimet. Nem mintha olyan sok érkezett volna ezekből, hetente legfeljebb egy-kettő, unatkozó ismerősöktől,

akik megírták nekem meg a fél világnak, hogy mi történt velük a legutóbbi üzenetváltásunk óta. Nem sok minden, ahogy velem sem, azon kívül, hogy mindennap öregebb lettem egy nappal. Nem áltattam magam azzal, amivel egy ismerősöm szokta doppingolni magát, hogy most kezdődött életem hátralévő része. Nem kezdődött semmi, hanem csak tartott, kicsit tovább, mint kelene, mint egy baromi unalmas film a moziban, aminek a jólnevelt ember illendőségből még a stáblistáját is megnézi. És mint említettem, egy szombat este megérkezett az a levél, amiről most szó lesz, amivel hosszú szünet után folytatódott egy régi történet, aminek az elejére nem is emlékszem. Lehet, hogy nem is volt eleje, ezek olyan megfoghatatlan dolgok: eleje, vége, közepe. Az e-mail első pillantásra olyan volt, mint az összes többi, amiket az ismerőseim küldözgettek, szerencsére nem túl gyakran. Ezt is egy ismerős küldte, egy közeli ismerős, akitől azonban nem vártam üzenetet.

Azt mondja, hogy portás volt abban a városban.

Igen, olyasmi. Egy teherportára voltam beosztva állandó éjszakásnak. Az érkező teherautókat kellett ki- és beléptetnem. Felírni a rendszámukat, ellenőrizni, hogy mit hoznak be, és mit visznek ki. Hogy ne lopjanak el semmit.

Mit lehet ellopni egy dögygárból?

Honnan tudja, hogy dögygár volt?

Maga mondta.

Tényleg? Erre nem emlékszem. Mikor beszéltem erről?

Régebben, amikor ide került. Szerepel az adatlapján is. De ne ezen rágódjon, inkább arra válaszoljon, hogy mit lehetett onnan lopni.

Hús- meg csontlisztet, gépeket. És dögöt. Döghúst, arra is volt igény. Hiszen az elhullott állatok húsa jól megfőzve, megsütve még ehető.

Evett belőle?

Hányingert kaptam a szagától.

Miért nem vállalt más munkát? Maga tanult ember.

Örültem ennek az állásnak, elég változatos volt. Olykor hetekig alig akadt dolgom, aztán ha valahol felütötte fejét a sertéspestis, alig győztem az adminisztrációt. A marhavágóról a vérszállítmány, a baromfifeldolgozóból a toll, a bél, ezek voltak az állandó fuvarok. Tökéletesen elégedett voltam ezzel az élettel.

De akkor történt valami.

Szombaton kinyitottam a számítógépet, és ott várt az üzenet: *ez egy levél. olvasd el...* Elovastam és válaszoltam rá, de hiába próbálkoztam többször is, a válaszlevelem nem jutott el a címzetthez. A hibaüzenet szerint a levelezőrendszer nem tudta kézbesíteni a küldeményt, de ennek okát nem részletezte: *ellenőrizze a címet, és próbálja elküldeni újra. Ha a kézbesítés továbbra is sikertelen, forduljon a rendszergazdához.*

Mi állt a levélben?

Látszólag ugyanolyan volt, mint a hozzá hasonló levelek, csakhogy ennek feladójaként K volt feltüntetve, aki már évekkorábban, vagyis jóval az üzenet elküldése előtt meghalt.

Nem úgy, mint maga. Kérdezgeti, hogy él-e még. Miért gondolja, hogy nem él?

Nincs rá bizonyíték, hogy élek.

Beszélget velem.

Nem ismerem magát. Sose láttam, és egyszer csak itt termett. Hallom a hangját, azt kérdi, hogy tudom-e, honnan jött a levél. Nos, az üzenet egy ismeretlen e-mail címről érkezett. Ez egészen biztos, ugyanis szóltam egy profi rendszergazdának, derítse fel, hogy ki lehet a feladó, de eredménytelenül zárult a kutatás. Azt mondta: talán egy zárt hálózat valamelyik komputeréről adták fel a levelet, és ez a hálózat a világhálóról nem mindenkinek érhető el.

Kérdezte, hogy nem kormányhivatalnok-e K, mert nekik is lehet saját, külön hálózatuk. K azonban soha nem volt kormányhivatalnok, és tudtommal a halála után sem lett az. Azt a sajnálatos ténytet, hogy K nincs az élők sorában, nem árultam el a rendszergazdának, mert valószínűleg azt feltételezte volna, hogy valaki szórakozik velem, és ez esetben az a kézenfekvő megoldás, hogy letiltom a levelezőrendszeren K e-mailjeit, és többé nem lesz gondom az üzeneteivel. Ehelyett a rendszergazda azt javasolta, hogy időről időre próbáljak meg kapcsolatba lépni a levél feladójával, mert lehetséges, hogy egyszer majd csak sikerül szót váltani vele. Meg kell találni a „kapuőrt”, magyarázta, hiszen valaki ha akar, tud üzenni „belülről”, amiből az következik, hogy a két rendszer között van egy kiépített, működő, de zárható alagút, amit a kapuőr felügyel. Kérdés persze, folytatta, hogy a kapuőr melyik oldalon áll. Ez azért fontos, mert ha a túloldalon, az önálló hálózatban van, akkor valamilyen módon a foglyai vagyunk, azt közöl velünk, amit akar, és akkor, amikor neki tetszik. Ha a mi oldalunkon található ez a digitális cerberus, akkor bizonyos értelemben ő is fogoly, csak azt közölheti velünk, ami így vagy úgy megérkezik hozzá. Ezen elgondolkodtam, hogy nekem mi a jobb, mi az előnyösebb, ha informatikai értelemben egyedül vagy a kapuőrrel együtt vagyok fogoly. Arra jutottam, az a jobb, ha csak egyedül vagyok fogoly, informatikai értelemben persze. Ez esetben a kapuőrrel történő párviadal részesének tekinthetem magam. Eddig érthető, amit mondom?

Kicsit homályos, de folytassa.

Azt már tisztáztuk, hogy a levél feladója, legalábbis látszólag, K. Persze nem ő küldte az üzenetet a túlvilágról, hanem valaki más, és feltehetően nem a túlvilágról. Mindazonáltal különös levél volt, ugyanis K utolsó éveinek többé-kevésbé pontos, de némiképpen elnagyolt leírását tartalmazta abból a nézőpontból, mintha valaki más – tehát nem K és nem én – végigjárta volna azokat a stációkat, amelyeken K az egészségi állapotának folyamatos romlásával életének utolsó pillanataig végigment.

A szóban forgó levelet kinyomtattam. Itt van nálam. Van belőle több példány különböző helyeken. Hogy legyen bizonyíték a létezésére, mert különben bárki azt mondhatná, hogy megtévelyodtam. De a papír, a papíron a betűk feketén-fehéren bizonyítják, hogy a levél létezik, és az íróját vagy a továbbítóját a rendszergazda szóhasználatával Kapuőrnek neveztem el.

•

Kapuőr: „Az ágya az ágyam. Innen ugyanazt látom, amit ő látott, mielőtt a betegség ráment volna a szemére: hanyatt fekve láthatom az ablakon át a kerti fákat. Jobban mondva azok egy részét, a törzsük kétharmadát, mert a fák koronáját kitakarja a felső ablakkeret és a mennyezet közötti falszakasz. Látom még a szobabelsőt, nem az egész, mert ahhoz fel kellene ülnöm, hogy körülnézzek, ő pedig az utolsó időkben már nem tudott felülni. De csak azért, hogy körülnézzek, nem ülök fel, takarékoskodom az erőmmel, épp elég nehéz feltápáskodnom, ha ki kell mennem vécére. Neki – K-nak – a felüléshez segítségre volt szüksége, de én ezt megoldom magam is. Az ápolóval ugyanolyan vastag kötelet kötöttem az ágy láb felőli támlájához, amilyen K ágya végénél is lógott, és ebbe kapaszkodva mintegy felcsörlőzöm magam ülő helyzetbe. Ha ez megtörténik, már csak arra kell ügyelnem, hogy megtartsam az egyensúlyomat, mert különben visszadőlök az ágyba, és kezdődhet minden előlről. Örök félelmem, hogy valaki bejön a szobámba (persze K szobájába), odalép az ágyhoz, amiben fekszem, és elviszi a kapaszkodós kötelemet. Hiába kiáltok rá: Mit csinál, maga szarházi?! – nem törődik velem. Szerencsére semmi ilyesmi nem történik, de azért nyomaszt a lehetősége. Visszatérő rém-

álmom, hogy az ápolóm – egy kövér, henteskötényes férfi – éppen csak annyit nyisszant le a kapaszkodós kötelemből, hogy a kezemmel már ne érjem el, ha fel akarok tápászkodni. Hiába nyújtózom a kötél végéért, nem foghatom meg. Mindössze pár milliméteren múlik, s a kudarc annyira felzaklat, hogy heves szívdobogás ver fel az álmomból. Akkor aztán néhány mély sóhajtás után örömmel állapítom meg: a kötél kellőképpen hosszú ahhoz, hogy mindig elérjem, bárhogy fordulok is az ágyban. Van tehát kapaszkodóm.”

•

Ennyi? Ennek így semmi értelme. Valaki szórakozott magával.

Én is erre gondoltam. De ki tehetta, és miért? Vajon ki az, aki szinte minden részletre kiterjedően képes felidézni, hogy mi történt K-val a halála előtti pár esztendőben? És miért akarja elhítenni, hogy vele is ugyanaz történik, mint K-val, ráadásul abban a lakásban, ahol most én vagyok. Pontosabban: ahol akkor voltam, mert, ugye, most máshol vagyok.

Igen, egy kórház kórtermében. És még él, hiszen velem beszélget.

Beszélgetek valakivel, azt hiszem. De lehet hallucináció is. Magammal is szoktam társalogni, meg veszekedni is. Mi maga, orvos?

Olyasmi.

Úgy kérdezget, mint egy pszichológus.

Kíváncsi vagyok magára, meg a levéllel kapcsolatban arra, hogy honnan érkezett, ki küldte, miért küldte.

És ez miért fontos magának? Hiszen azt sem tudja, hogy ki vagyok. Elmenne, ha elküldeném?

Csak egy szavába kerül, és már itt sem vagyok.

Nem küldöm el.

Persze hogy nem küld el, hiszen velem beszélget, és ez bizonyítja, hogy él.

És ha valójában már *odaát* vagyok? Mivel magyarázza, hogy ebben a kórházban sehol nem látok egyetlen orvost, egyetlen ápolót sem?

Ha így gondolja, akár el is mehetek. Maga kérte, hogy beszélhessem velem.

Nem emlékszem rá.

Sok mindenre nem emlékszik, azért vagyok itt, hogy emlékezni segítsen. Hiszen nem akar úgy elmenni *odaátra*, hogy ne tudná meg, miért is kapta azt az üzenetet.

Nos, utólag azt gondolom, hogy a levélíró minden bizonnyal figyelt engem és K-t: hogy miként élünk együtt a házban. Talán kamerákat, mikrofonokat rejtett el a lakásban, és ezekből a felvételekből dolgozott. Ez logikusnak tűnik, de nem tudom, mire megy ki a játék. Amikor sok év szünet után megérkeztem K-hoz, mert üzent értem, hogy szüksége van rám, feltűnt, hogy minden tükröt letakart a lakásban, hogy ne lássa magát megkopaszodni a kemoterápiától, ne lássa a fekélyekkel borított arcát, de mindez fölösleges volt, mert a betegsége előrehaladtával amúgy is csak foltokat látott, világosabbat, sötétebbet, aztán már csak sötétebbet, végül azt sem. Amikor közölte velem, hogy megvakult, nem sírt, nem esett kétségbe, csak megállapította, hogy nem lát, eltűntek a fények az életéből. Pedig a pályája kezdetén azokat szerette festeni, a lobogó tüzeket. A mennyországból alábucskázó égő szárnyú angyalokat. Ezekkel a képeivel lett híres, a bukott, kitaszított, paráználkodó angyalaival. Aztán, ahogy múltak az évek, a festményeiből szép lassan kikoptak a színek, mintha megérezte volna, hogy mi vár rá. Utolsó korszakában bitumennel kent a vásznait, és a csillogó, sötét máz alól csak itt-ott sejlett föl egy-egy világosabb folt.

Miután megvakult, attól fogva mindenhova én vezettem a lakásban, vécére, fürdőszobába is. Megfogtam a karját, és jött velem. Amíg tudott, amíg bírta erő-

vel. Mert nemcsak a látása romlott el fokozatosan, az ereje is napról napra fogyott. Felülni még csak fel tudott az ágyban, de a végéig elsétálni már nem mert, félt, hogy útközben elesik és összerondítja magát. Én jó előre beszereztem egy műanyag ágytálat, arra gondolva, hogy azzal majd csak elboldogulok: betolom a feneké alá, ha szükség lesz rá, de ügyetlenek voltunk mind a ketten. Sokszor pisilt az edény mellé, ami őt is, engem is idegesített. Végül, belátva, hogy a dolog tarthatatlan, vettem egy szobavécét. Praktikus eszköz, csak ajánlani tudom mindenkinek. Letehető akár az ágy mellé is – mi így használtuk. Amikor K szólt, hogy dolga van, akkor ráemeltem az ülőkére. S miután végzett, megmostam, megtöröltem a fenekét, majd visszabilentettem az ágyba.

Ugye közel állt magához?

Mire gondol?

Hogy együtt éltek valamikor.

Ez igaz, sokáig együtt éltünk, majd évekig nem láttam. Valóban közel állt hozzám, és én is hozzá, ezért is hívott magához a halálára készülve. Két évvel a temetése után érkezett az a bizonyos szombat esti üzenet, ami alaposan felforgatta az életemet. Voltak olyan időszakaim, amikor minden más feladatnál fontosabbnak tartottam, hogy kiderítsem, mi igaz abból, amit a Kapuőr ír, és mi nem. Odamentem K ágyához, letérdeltem a padlóra, és úgy fordítottam a fejem, mintha az ágyában feküdnék. Feltérképeztem, hogy mit látok, s mit láthatott onnan a levélíró, aki meggyőződéseim szerint járt a lakásban. Láthatta például azt az öreg, de még működő számítógépet is az asztalon, amin a nekem címzett, hozzám intézett üzenetét olvastam.

Máskor meg szabályos dührohamot kaptam, és úgy döntöttem, a francba az egészszel. Kitöröltem a zaklatóm levelét, mert az volt, a zaklatóm, és elhátároztam, hogy többé nem törődöm vele, nem kapcsolom be a számítógépet. De nem voltam elég állhatatos, és megint ott állt előttem az idegesítő szöveg: *ez egy levél. olvasd el...*

Mindennap betűről betűre ugyanaz az üzenet érkezett, és én válaszoltam rá naponta többször, de a válaszevelem sohasem jutott el a címzetthez. Hétvégeken már nem utaztam el a másik városba, ahol korábban, hét közben elfoglaltságom volt. Lemondtam az állásomról, megszakadt minden kapcsolatom a nagyvilággal, már azt hittem, megbolondulok, míg végül többheti hiábavaló próbálkozás után eszembe jutott, hogy mit kéne tennem. Sugallat volt, nem tudom, honnan, kitől jött. Éppen K lakását fényképeztem különböző nézőpontokból, amikor eszembe jutott: mi lenne, ha a képeket feltölteném a számítógépre, és elküldeném a Kapuőrnek? Megnyitottam az *ez egy levél. olvasd el...* kezdetű üzenetet, csatoltam hozzá a képet, rákattintottam a „válasz” jelre, és vártam. Nem érkezett hibáüzenet, a levél elment. Később rájöttem, hogy csak akkor jön létre kapcsolat a „túloldallal”, ha képpel együtt küldöm a válaszeveleimet, önmagában a szöveg minden esetben azzal a kitéttel érkezik vissza, hogy a megadott e-mail cím nem elérhető: *(ellenőrizze a címet, és próbálja elküldeni újra. Ha a kézbesítés továbbra is sikertelen, forduljon a rendszergazdához.)*

Az első sikeres válaszhoz még a *kapd be!* egyezményes képi jelét is csatoltam, és szinte ugyanabban a pillanatban megjelent a komputer monitorján: *kapd be!*, vagyis beszélgettünk. Mivel köztem és az ismeretlen között a számítógépes kapcsolatfelvétel K nevével történt, ezért számomra logikusnak tűnt, hogy a levélíró, bárki legyen is, érdekelhetik a K-val kapcsolatos információk. Felfedezésemről beszámoltam rendszergazda ismerősömnek, aki ismét megkérdezte, nem lehet-e, hogy valaki a bolondját járattja velem. Persze, ez elképzelhető – válaszoltam –, de az ismeretlen kilétére csak úgy jöhetek rá, ha folyamatos kapcsolatban maradok vele. Egyszer talán küld olyan üzenetet, ami leleplezi.

Mindenesetre elkezdtem fényképezni K lakását oly módon, hogy a kamera azt mutassa, amit akkor láthatnék, ha mint egykor K, ágyhoz lennék kötve, mozdulatlanságra ítélve. Nem emeltem ki semmit, az objektívvel nem közelítettem rá a lakás hangsúlyosabb, K életében fontos szerepet betöltő tárgyaira. Igyekeztem semleges nézelődő maradni. Megállapítottam, hogy az ágyhoz kötött nézőpontból a számítógép-képernyőn kívül láthatom a szomszéd szoba válaszfalához támaszkodó könyvespolcot, valamint egy másik ágyat, vagyis az én ágymat, ugyanis a halála előtti utolsó időkben egy szobában aludtam K-val. A „szobánkat” a nappalítól kétszárnyú, barna színű, tömör faajtó választja el. Ha az ajtó nyitva van, K ágyából a nappalin keresztül megpillanthatom a kertben díszlő három hatalmasra nőtt hortenziabokrot. A virágok feje az ágypárna magasáig nyúlik, mondhatni, bekandikálnak az üvegezett verandára, és alkalmasint szemezhettek K-val. Két vagy három hortenziabokor nem rossz társaság egy csendre vágyó haldoklónak. Viszont sehol sincsenek azok a fák, amelyeket az egyik üzenet említ. („Hanyatt fekve látom az ablakon át a kerti fákat. Jobban mondva a törzsük kétharmadát, mert a fák koronáját kitakarja a felső ablakkeret és a mennyezet közötti falszakasz.”)

Vajon a levélíró más kertre gondolt? Egy másik házból, ahol sok-sok évvel korábban laktam K-val, valóban látható volt az udvar végében álló három jegenyefa.

És még valami: a korábbi üzenetben leírtak ellenére a valóságban nem volt kapaszkodó kötél K ágyához kötve. Pedig jó ötlet, segítette volna.

A kötélről jut eszembe – áttételesen többször voltam én is kapaszkodó K számára. És nemcsak az utolsó időkben, hanem korábban is. Eljött utánam a hegyekbe a nagynénémhez, persze tudta, hogy nem kellett volna, hiszen már várandós volt a gyerekünkkel, és nehezen mozgott. Bosszantott, hogy felelőtlen, de mégis jó érzéssel töltött el, amikor belém kapaszkodott, ha szélesebb árkot kellett átlépni a szőlőskertekhez vezető úton. A nap végén pedig, a fárasztó permetezés után mellém feküdt a borospince szénapadlásán. Jólesett érezni a teste melegét, állapotos hasának rugalmas feszességét.

Később kiderült, hogy nem a megerőltető hegyi túra miatt vetélt el, hanem a magzat betegedett meg és halt el a méhében. A spontán vetélés fenn, a szőlőhegyen érte, távol az országúttól. Találtam egy rozzant kerékpárt, azon toltam le a faluba, oda jött érte a mentő. Én is vele mentem a kórházba, félt, verítékezett, de különös módon mégis hideg volt mindene, keze, lába, homloka. A kórházban azonnal betolták a műtőbe, a folyosón vártam rá, míg nem végeztek vele. Amikor átvitték a kórterembe, aludt. Egyetlen lepedő volt rajta. A vérvesztéségtől sápadt arcát öregnek láttam, pedig húszévesen hibátlan volt a bőre. Mégis nagyon öregnek tűnt: az ajka lefittyedt, a szeme alatt sötét karikák. Utólag visszagondolva olyan lehetett, mint az utolsó időkben, amikor esténként rettenetes köhögések után végre elaludt, és én – miközben eloltottam az olvasólámpát az éjjeliszekrényén – közelről láttam pergamenszerű bőrének finom erezetét.

Miután kiengedték a kórházból, K két hétig a nagynéném házában lábadozott. Az utca felőli szobában aludtunk egy duplaágyon, a fejünk fölött a falon Bűnbánó Magdolnát ábrázoló olajnyomat függött barokkos képkeretben, s a képkerethez fénykép volt tűzve. A nagynéném családtagjai mosolyogtak rám a megsárgult fotópapírról egy cséplőgép mellől. A fénykép aratás idején készült, valamikor a huszadik század harmincas éveiben. Az olajnyomatos Bűnbánó Magdolna pedig ebben a házban arra utalt, hogy a nagynéném megesett nő volt. Tizenhat éves korában gyereket szült a szomszéd fiútól, de a baba alig pár hét után meghalt tüdőgyulladásban. Nagynénémet végül egy sánta öreglegény, egy uradalmi gépészkovács vette el, aki jól ismerte felesége bűnét, s hogy véletlenül se menjen feledésbe, a Bűnbánó Magdolna-olajnyomatot

a duplaágyuk fölé tette. E glóriás szent asszony figyelő tekintete vigyázta azt az éjszakát is, amikor az unokabátyám készült szapora nyögések, heves zihálások közepette.

Mi is használtuk azt az ágyat, de nekünk többé nem lett még elvetélt gyerekünk sem. Kerékpáron is már csak egyszer vittem K-t. Amikor a temetkezési vállalatától elhoztam a hamvait tartalmazó urnát, amit betettem egy sporttáskába, a táskát a kerékpár csomagtartójába, és így vittem őt haza. Ott volt mögöttem a csomagtartóban. Ez volt kettőnk utolsó közös útja. Azt akarta, hogy a háza kertjében, a hortenziák alá szórjam ki a hamvait. Így is tettem. Tavaszra mindent, ami a testéből megmaradt, felszívott a gondosan megásott kerti föld. Miközben K utolsó útján méléztam, újabb üzenet landolt a gépemen. De ekkor még nem sejtettem, hogy valaki a maga rafinált módján a bőrömre utazik. Nem feltételeztem, hogy ennek az ismeretlennek annyira fontos lehetek, hogy a haláloamat akarja. Mert, ugye, most már mindketten látjuk, hogy itt elejétől fogva erről volt szó. Nem méreggel akartak eltenni láb alól, hanem öngyilkosságba, örületbe akartak kergetni. Ezért vagyok most itt. Néha megkérdem magamtól, mi van akkor, ha elromlik a komputerem, vagy valaki ellopja, és soha nem kapom meg azt a bizonyos levelet. Hogyan alakul akkor az életem? De a levél megérkezett, majd sorra jöttek az üzenetek, amiket az a bizonyos Kapuőr írt, köztük volt az is, amiről rajtam és K-n kívül aligha tudhattott más.

•

Kapuőr: „Egy este megkérdezte tőlem K: Ugye, emlékszel a jósra Tiruszból? Az öreg beduinra, akit a lánya vagy az unokája kísért egy bűdös kecskével együtt mindennap a kikötőbe?” Csodálkoztam, mert K sosem volt se velem, se mással Tiruszban. Nem hajózott velem a tengeren. Honnan tud a jósról, aki a hamarosan bekövetkező istencsapásokról kántált a kikötő részeg tengerészeinek? „Jajgassatok, ti Tarszisz-hajók, mert elpusztul Tirusz, mert nincs ház, ahová jönni lehet. Hallgassatok és gyászoljatok, ti szigetlakók; Szidoni kereskedők, akik átszeltétek a tengert.”

•

Mintha egy bibliai történetet küldött volna magának.

Ésaiás próféta könyvéből idézett, kissé pontatlanul, és az üzenet stílusa K-val folytatott játékunkat idézte. Fialat szerelmesként egymásnak küldött leveleinkben a napi beszámolók mellett egy kitalált történet fonalát gombolyítottuk oda-vissza. Leírtam valamit, amire válaszolt. Ezután megint én következtem, majd újból K. Nemrég a lakásában megtaláltam a levelekből néhányat, köszönhetően K híres gyűjtőszendélyének. Megőrzött minden apróságot, cukorkás zacskókat, fényképeket, ceruzacsonkokat, rengeteg levelet is kötegelve, téma, feladó szerint csoportosítva. Ott voltak az én leveleim is egy cipősskatulyában. Másoktól több levelet őrzött, mint tőlem, íróik többségét jól ismertem, és még utólag is féltékeny voltam rájuk, mert úgy éreztem, hogy K több figyelmet pazarolt rájuk, mint rám. A szóban forgó tiruszi üzenet azonban annak idején nem szerepelt a levelezésünkben, új dolog volt. Talán valaki mással is játszott a mi játékunkat. Nem tudhatom, keveset tudok arról, hogy kivel, hogyan élt. Én csupán a halála előtt három évvel kerültem ismét K közelébe. Látni szeretne – írta –, elbúcsúzna tőlem. Csodálkoztam, hiszen már kevés közünk volt egymáshoz. Szinte semmi. Szakításunk után egy ideig még hallottam róla, olvastam a kiállításairól szóló beszámolókat. Ezekből megtudhattam, hogy miként változik a stílusa. Valójában úgy, ahogyan életének buktatói követték egymást. Vetélése után pár évig még együtt éltünk, aztán elege

lett belőlem, és elköltözött. Nem emlékszem rá, ki hozta a hírt, hogy öngyilkos akart lenni. Turisták találták meg eszméletlen állapotban egy erdei ösvényen. Valaki ebben az állapotban még meg is erőszakolta. Amikor a kórházban magához tért, és megtudta, mi történt vele, egy üvegcsereppel felvágta az ereit. Kötéssel a csuklóján láttam viszont, rácsos ágyban feküdt, és furcsa félmosollyal azt mondta: Menj el, látni se bírlak.

Akkor tűntem fel újra az életében, amikor a tüzes angyalok helyett már köröket, pöttyöket, olykor határozatlan körvonalú foltokat festett nagyon kevés színnel. Mint egyik lelkes méltatója írta: „képeinek barokkos lobogása az idők folyamán józan, geometrikus formákba fagyott”. Rejtőzködő festő – így emlegették, mert sohasem jelent meg a kiállításain. Volt egy galéristája, aki nem árulta el senkinek, hogy hol lakik. Közös ismerőseink sem tudtak róla. Megszakított velük minden kapcsolatot. Új életet kezdett, de elfelejtette elégetni a régi leveleit, innen-onnan összegyűjtött fényképeit. Ezek ott maradtak szekrénye mélyén, és várták, hogy kiszabaduljanak. Őrjöjük elment, és én nem siettem tüzet rakni az udvaron, hogy kérése szerint olvasatlanul elégessem azokat.

Találtam a hagyatékában valami különös dolgot. Egy régi újság néhány megsárgult példányát. A bökkenő az volt, hogy az újság ilyen formában sohasem létezett, illetve mégis, hiszen a kezemben fogtam, Acta Diurna Urbis – Római Lap, ez állt az újság fejlécén. Nem kétséges, hogy készített egy „római lapot”. Ez neki nem okozott nehézséget, hiszen sok mindenhez értett, nemcsak festett, de könyveket is tervezett, linót metszett, megvolt a felszerelése egy újság elkészítéséhez is. A Római Lapban pedig – némiképp átírva – megtaláltam azokat az üzeneteket is, amelyek a már említett módon a számítógépemen landoltak. Ebből viszont az következik, hogy a levélíró is tud a Római Lapról. Sőt, előbb vehette kézbe, mint én. Mivel én három éve laktam K-val, és csak a halála után bukkantam rá az újságokra, az üzenetek küldőjének már legalább három évvel korábban látnia kellett ezeket, hacsak nem akkor kutatót a lapok után a lakásban, amikor én a napi bevásárlásokat intéztem, vagy gyógyszert íratni mentem az orvoshoz. Az egyébként nem derült ki pontosan, hogy ezek a Római Lapok a saját rendszerükön belül melyik évben „íródtak”, több jel utalt arra, hogy Marcus Aurelius uralkodása idején, de ez sem volt egyértelmű. Az a cikk, amit először elolvastam, már a késői császárok idejére jellemző. A cikket jegyző újságíró, bizonyos Chrestus ebben arról tudósít, hogy Lucius Fabius, egy Ostia környéki birtokos, kiszolgált légiós törvénybe szólított egy Demetrius nevű görög fogadóst. A történet szerint Lucius Fabiusnak, miután a római piacra hozatta szolgálival a földjén termelt zöldséget, és mindent jó áron eladott, kedve támadt egy kis szórakozásra. Szolgáit hazaküldte, ő pedig szobát vett ki Demetrius fogadójában, a Porta Capena közelében, ahol több éjjel-nappal nyitva tartó lupanária található afrikai kéjnökkel.

„Szép őszi nap volt – olvasható a Római Lapban –, aranyló napsütés, az októberi hold első negyedében, s Demetrius, a fogadós a cselédeivel pörölt, mert szerinte nem takarítanak rendesen. Amikor a fogadós megpillantotta Lucius Fabius, ráparancsolt a szolgákra, hogy dolgukra takarodjanak, vendégtől pedig, miután tisztelettel üdvözölte, azt tudakolta, mit enne, mit inna. Lucius citromos vizet kért, mert megszomjazott, aztán salátát, mézben sült kappant hozatott. Miután éhét elverte, szobát foglalt a vendéglőstől, lepakolta úti holmiját, s közölte, hogy fürdőbe megy, csak estére érkezik szálláshelyére, de nem egyedül, vendége is lesz. Azonban a fogadóból nem a fürdőbe sietett, pedig a közelben volt Titus és Trajanus fürdője is, hanem egy utcai színház felé vette az irányt. Utóbb azt állította: egy szóval sem említette a fogadós, hogy hova készül, de tény, hogy este egy fiatal színésszel érkezett szobájába, a vendéglőstől bort és édes kalácsot rendelt, majd magukra zárták az ajtót.



Reggelre eltűnt a színésziúcska, és vele együtt lába kelt Fabius pénzének, arany pecsétnyomó gyűrűjének is. A kárvallott szerint a fogadós dolga lett volna megvédeni tolvajától, hiszen a házában szállt meg, a lakhatásért a kialakított díjat megfizette, ezért ellentételezéseként joggal remélhette, hogy biztonságban tudhatja magát és javait.

Demetrius azzal védekezett, hogy semmiben sem vétkes, sőt, neki köszönhető, hogy most Lucius Fabiust nem vádolják rabszolgaszöktetéssel. Ugyanis a fiatal és feltűnően szép, arányos testű színésziút a szóban forgó színház tulajdonosa, Ariarius Szíriában vette, tőle semmi szín alatt meg nem vált volna. Lucius Fabius egy korábbi alkalommal vételi ajánlatot tett rá, de Ariarius visszautasította – állította Demetrius, s hozzátette: – Ariarius szerint Lucius Fabius azt ígérte a színésziútnak, hogy ha vele megy, egy év múlva felzabadítja a rabszolgaságából, és segíti visszatérését a szülőföldjére.

A praetor, miután mindkét felet meghallgatta, kijelölte az ügyben eljáró bírót egy köztiszteletben álló halkereskedő, Marcellus személyében. Marcellus rögtön átlátta, hogy Ariarius vallomására is szükségük van a döntés meghozatalához, ezért üzent érte, hogy három nap múlva tegye szabaddá magát minden egyéb elfoglaltsága alól, s tanúként jelenjen meg a tárgyaláson. Addig is a színésziút a Carcerbe vitték.”

Eddig tartott a bírósági beszámoló, s kíváncsi voltam, hogy a későbbi lapszámokban folytatódik-e a képzeletbeli perről szóló tudósítás. K nem okozott csalódást, rövid kutakodás után megtaláltam azt az újságot, amelyben elolvashattam a további fejleményeket.

„Az újabb tárgyaláson Ariarius azzal vádolta Lucius Fabiust, hogy már többször megkísérelte magához csábítani Tradort, így hívták a színésziút, és csak azért nem idézte törvénybe Fabiust, mert ismerte és tisztelte az atyját, akinek nem akart keserűséget okozni. De most betelt a pohár, vádolja Fabiust, hogy tiltott bachanáliák résztvevője, s ezekre többször magával vitte Tradort. Fabius tiltakozott a gyanúsítás ellen, de Trador megerősítette, amit gazdája mondott, és érzékletes leírást adott arról, hogyan néztek ki ezek az összejövetelek. Első alkalommal Trador beavatására került sor, az Aventius negyedben, a Stimula istennőnek szentelt erdő közelében. A Faecenia Hispala nevű volt kurtizán és egy papnő, a Campaniából származó Paculla Minia voltak a felkészítői. Bacchust dicsőítő szent szövegeket tanítottak neki, majd hanyatt fektették egy áldozati oltáron. Levették a ruháit, elvágta egy fekete kakas torkát, és annak vérével tetőtől talpig bekenték minden porcikáját. »Igen, megrettentem – vallotta Trador –, mert azt hittem, nekem is az lesz a sorsom, mint a kakasnak, de szerencsére nem ez történt, hanem gongszóra a környező fák közül meztelen férfiak és nők sereglettek körénk, és elkezdtek lenyalni rólam a rám kent kakasvért. Amikor már olyan tiszta voltam, mint még az anyám hasában sem, Minia két kezébe vette a vesszóm, és oly keményre verte, hogy állt, mint a cövek, ezután pedig egy fekete és fehér szálból sodrott fonallal elkötötte a tövénél, nehogy lekókadjon. Ekkor a papnő fölém guggolt, ráült liluló férfiasságomra, és addig ügyeskedett, csavargatta magát rajta, míg belézúdult a magom. A papnő borotvált pinájából kicsorgó nedveket Hispala egy üreges kosszarvba fogta fel, majd azt Bacchusnak ajánlva egy fényesre csiszolt fekete kőfalloszra kente.

Ezután fiatal szüzlányt fektettek mellém hanyatt, s a papnő a magommal és a vulvanedvvel megkent kőfallosszal deflorálta a lányt. A szüzvért ugyanabba az üreges kosszarvba fogták fel, amibe az én magomat, és az elegyet egy fehér márványból faragott falloszra csorgatták. A körülöttünk állók skandálni kezdték: 'előlről is, hátulról is', és nemsokára megértettem, hogy miért. A fehér falloszt az én farpofám, a fekete falloszt a lány farpofája közé illesztették, majd tövig a végbelünkbe nyomták. Ettől nekem elképesztő erekción

támadt, a farkamat szopó papnő szájába élveztem, míg a lány pinájából szökőkútként spriccelt fel élvezetének csordaléka, amit Hispala az utolsó cseppig belefetyelt. A többiek sem késlekedtek, rettenetes üzekedésbe kezdtek, férfiak nőkkel, nők férfiakkal, s egymás között is. Így történt a beavatásom« – fejezte be Trador a halas Marcellus előtti beszámolóját.

Mivel a praetor úgy találta, hogy az elhangzottak súlyosabb bűncselekményt sejtetnek, mint holmi közönséges lopást, ezért visszavette az ügyet Marcellustól. Most már a rabszolgát és annak korábbi vádlóját is börtönbe vitték, majd pár nap múlva az esküdtek a vád- és védőbeszéd meghallgatása után úgy döntöttek, hogy Lucius Fabiust megfosztják római polgárságától és hóhérekre adják, mivel neki tudnia kellett volna, hogy ezeket a szertartásokat örök időkre betiltották. Tradort, a rabszolgafiút korbácsolásra ítélték, mert ő csak esküt tett Bacchusra, de másokat nem térített imádatára. Így hát – folytatódott némi célzatossággal a tudósítás – a keresztények sem állíthatják, hogy csak ellenük lép fel vallási ügyekben a törvény. Justitia büntető keze mindenkire lesújt, aki nem tiszteli Róma isteneit. Ők az igazi istenek, nem pedig azok az álistenségek, amelyeket idegenek hoztak a városba. Róma nem tűri, nem tűrheti, hogy falain belül kialakuljon egy másik nép, amely más istenségeknek engedelmeskedik, más törvényeket tart magára érvényesnek. Ezt az eltévelyedést üldözni kell, az ellenszegülőket pedig sújtsa halál.”

•

Próbált rájönni, hogy mi volt K célja a pornográfiába hajló történet közlésével. Kinek és mit üzent vele?

Hiszen míg velem volt, nagyon is visszafogott volt az ágyban. Szégyellte kiadni magát. Megtiltotta, hogy nézzem az arcát, amikor elélvez. Mert ezekben a pillanatokban nem kontrollálta magát. Lehet, hogy a lelke mélyén sokkal több vadság, szenvedély lakott, mint amit látni engedett. Volt még valami, ami az erotikus részeknél is jobban megdöbbenett: mégpedig az újságlapok szélén a három betűből álló pecsétnyomat: az AIR, amely Róma birodalmi titkosszolgálatára, az Agentes In Rebusra utalt. A Római Lap cikkei közt voltak olyanok, amelyeket a fórumok pletykaéhes népének szántak, mint például a fentebb említett perről szóló tudósítás, de szép számmal akadtak a központi igazgatás, a magister officiorum alá tartozó hivatalok számára készült jelentések is. Hogy ezek mennyire tükrözték hűen az ókori idők hasonló dokumentumait, azt nem tudtam megítélni. Mindenesetre beütöttem a számítógépembe a három betűt, és a nem azonosítható e-mail címről megjelent ugyanannak a szövegnek a képe, amit a Római Lapban is láthattam, majd újabb üzenet úszott a képernyőre, immár a Kapuórtól.

•

Kapuó: „Két nappal ezelőtt a főszerkesztőm, Caius Sextus Pairius Martialis (C.S.P.M.) utasított, hogy haladéktalanul utazzam el Tiruszba. Utasított, és nem kért, ahogy szokott. Megkérdezte, hogy emlékszem-e a jósra Tiruszból, az öreg beduinra, akit a lánya vagy az unokája kísért egy bűdös kecskével együtt mindennap a kikötőbe. Én persze emlékeztem, de csodálkoztam is, mert C.S.P.M. sohasem volt se velem, se mással Tiruszban. Honnan tud a jósról, aki ottjártamkor a hamarosan beköszöntő istencsapásról kántált a kikötőben? Gondolhatnám, hogy valamelyik talpnyalója súgta a fülébe a tölem hallottakat, de én a Tiruszban történekről hallgattam, mint a sír. Csakis az Agentes In Rebus, azaz a Róma Birodalmi Titkosszolgálat tagjaitól sze-

rezhette az értesülését. Csak ez a szervezet képes arra, hogy a futárpostát használva titkos leveleket, információkat juttasson el rövid idő alatt egyik helyről a másikra.”

•

Egy hasonló hangvételű levélről már volt szó, ha jól emlékszem.

Kétségtelen, de ez a levél folytatódott, és rövidesen én is szereplője lettem a történetnek.

•

Kapuőr: „Főszekerestőm utasított, hogy keressem meg a jóst, férközzek a bizalmába, s mindent, amit mond, legyen az akár értelmetlen szóáradat, küldjem el a postaszolgálattal Rómába az Acta Diurnához. Nem árulta el, hogy miért van erre szükség, de enélkül is tudtam: el akar távolítani a városból, és a lehető legmesszebbre, a Birodalom keleti végébe száműznie, mert dermesztően féltékeny rám. Ugyanis a Szenátusban, a közhivatalokban, ahonnan az újság a napi jelentéseket, új rendeleteket kapja, szóbeszéd tárgya volt, hogy a Rómában történekről szóló beszámolóim nélkül a Császárt megölné az unalom, amikor hadat visel, márpedig ez elég gyakran megeshet, mert a barbárok északon és keleten is támadják a Birodalmat, s ha ez nem volna elég, akkor valamelyik provincia kormányzója próbálkozik azzal, hogy magához ragadja a Róma fölötti hatalmat. De nemcsak a hivatalokban zengték dicséretemet, hanem a Fórumon is, ahol jó torkú felolvasóktól hallhatta a római polgár, hogy mi történt éjszaka a városban, melyik asszonyt kapták házasságtörésen. Én voltam az, aki elsőként szálltam alá a föld alatti kazamatákba, hogy lássam és elmondjam, mit művelnek ott a Császár istenségét tagadó keresztények, hogy a maguk láthatatlan Istenének áldozzanak borral és kenyérral.

Az asszonyom nem örült az elutazásomnak, mert várandós lévén nem maradhatott a városban, és szolgálóinkkal együtt vidékre küldtem apám tengerparti házába, hogy biztonságban tudjam. Attól nem tartottam, hogy ne lenne kényelme, hiszen a ház, ahol egy ideig lakni fog, gyerekkorom kedves és kényelmes színtere volt. Bejáratánál egyszerű, ám mégsem szegényes atrium fogad, ehhez csatlakozik egy D alakban körbefutó oszlopcsarnok, amely kicsiny, de nagyon kedves udvart vesz körül. Kiváló menedék, ha rossz az idő, az ablakok és a kiugró tető biztonságossá teszik. Az oszlopcsarnok mögött barátságos kis helyiség, mellette elég csinos, a tengerpart felé nyúló ebédlő, melyet, ha a déli szél felkavarja a vizet, lágyan bepermeteznek a megtörő, szétporladó hullámok. Háttul kis szoba, oszlopcsarnok, udvar, ismét oszlopcsarnok, majd az atrium látszik, azután előtűnnek az erdők és a hosszan elnyúló hegyek.

Szinte nekem is kedvem támadt asszonyommal tartani, hogy megmutassam neki azokat a búvóhelyeket, ahol a környékbeli fiúkkal szoktunk találkozni. Ám ehelyett a fájdalmas búcsúzkodást követően Mars ünnepének másnapján hajóra szálltam szabadosom, a fiatal Purga társaságában, aki mestere a gyorsírásnak, emellett remekül főz, és akkor sem száll inába a bátorsága, ha karddal kell kivágni magunkat a hegyi rablók vagy a tengeri kalózok támadásából.”

•

Érdekes történet, de, ugye, nem azért hívtam, hogy felolvasson nekem egy nem létező újság cikkeiből? Ne feledje, még él, de fogy az ideje.

Mennyi van még hátra?

Éppen annyi, hogy kiderítse, ki küldte magának a leveleket. Se több, se kevesebb.

Nos, én változatlan formában visszaküldtem az üzenetet a ki tudja, hol megbúvó Kapuőrnek, de a végére odaírtam az imént kapott történet folytatását – természetesen a saját verziómban:

•

„Amikor Purgával Ostiában hajóra szálltam, nekem már kész tervem volt arra, hogyan játszom ki féltékeny főnökömet. Elhatároztam, hogy csupán Puteoliig utazom el a hajóval, és Purgát küldöm tovább magam helyett. Szolgámmal ruhát váltok, majd pár napos szárazföldi utazással Purgaként térek vissza Rómába. Ezt annál könnyebben megtehettem volna, mert a természetünk, kinézetünk nagyon is hasonló volt, végül is: ruha teszi az embert. Egy szolga öltözkését viselő férfi kinek is tűnne fel. Akár a saját házamba is bekopogtathatnék. A dadámon és a feleségemen kívül aligha ismerne fel bárki más. Mindig is szerettem volna kipróbálni, milyen lehet más bőrében élni. Persze egy szolgának nincsenek olyan lehetőségei, mint egy szabad polgárnak, de így is vonzónak tűnt ez a kaland.”

Ezzel a lépéssel azonban azt üzentem az ismeretlen levélírónak, a megfoghatatlan Kapuőrnek, hogy elfogadom a feltételeit, belemegyek a játékba: vállalom Chrestus szerepét. Arra gondoltam, hogy ha új irányt szabok a történetnek, és kivonom magam a rám bízott feladat alól – hogy elutazzam Tiruszba, a jóshoz –, azzal felpiszkalom a Kapuőr büszkeségét, és óvatlanul elárulja, hogy mit is akar tőlem valójában. Az Agentes In Rebus felbukkanása a Római Lapban, amellett, hogy ez a fajta titkosszolgálat Marcus Aurelius korában tudomásom szerint még nem is működött, nyilvánvalóan nekem szánt üzenet volt. Az én kedvenc, többször hangoztatott teóriámra rímelt, amely szerint az államformák ugyan változhatnak, de az államok intézményeiben uralkodó szellem valójában tovább öröklődik. Különösen igaz ez a titkosszolgálatokra. Nem hiába mondja Napóleon rendőrminisztere, Fouché: „Legyőzheted a fél világot, megölhetsz királyt és császárt, elpusztíthatsz birodalmakat, hitet, nyelvet, hagyományokat, de nem győzheted le a titkosszolgálatokat. Azok elpusztíthatatlanok.” Szinte változatlan formában mennek át egyik rendszerből a másikba. Besúgókat kétezere éve is voltak, és ma is vannak, akik a besúgókat, figyelőket mozgatják, alkalmazzák. Az AIR pecsétjének lenyomata K római újságjának lapjain talán azt üzenete nekem: figyelünk, látunk téged, s ha szükségünk lesz rád, üzenünk érted. Ennek akartam én ellentmondani úgy, hogy átvettem Chrestus szerepét. De a jóformán azonnal érkező válasz alaposan összezavart, mert nem a római történethez kapcsolódott, hanem hozzám, illetve K-hoz.

•

Kapuőr: „Most már tudom, azért vesztettem el a látásomat, hogy jobban lássam magamat. Az a finom, pókhálószerű sejtburjánzás, ami rátelepedett a látóközpontomra, valójában ahhoz segített hozzá, hogy hibátlanul felidézsem mindazt, ami egykor történt velem. Annak idején abbahagytunk valamit, amit most befejezünk. Rossz játék lesz neked, mert ismerem minden lépésedet, de akkor is végig kell játszsanunk, mert bizonyos szabályok rám is vonatkoznak, rám, akit te úgy hívsz, hogy a Kapuőr.”